

Universitetskanslersämbetets tematiska utvärdering av hållbar utveckling

Självvärdering

Lärosäte: Jönköping University (Stiftelsen Högskolan i Jönköping)

Skriv en självvärdering per lärosäte. Självvärderingen baseras på bedömningsgrunder inom aspektområdena:

- Styrning och organisation
- miljö, resurser och område
- utformning, genomförande och resultat
- uppföljning, åtgärder och återkoppling – har integrerats i övriga

samt de två perspektiven:

- arbetslivets perspektiv
- studenters och doktoranders perspektiv

Dessa två perspektiv har integrerats i aspektområdet miljö, resurser och område

Beskriv, analysera och värdera med konkreta exempel hur lärosätet på ett systematiskt sätt arbetar med och följer upp hållbar utveckling inom utbildning.

Hänvisningar till källor (t.ex. kursplaner och andra styrdokument) som självvärderingen utgår från bör endast användas som kompletterande information som bedömggruppen har tillgång till om den skulle behöva verifiera eller fördjupa sig i något. Alla källor med sidhänvisningar ska finnas tillgängliga för bedömggruppen, lämpligen genom webblänkar till dokument.

Självvärderingen bör sammanlagt inte överstiga 20 sidor.

En mer preciserad vägledning till lärosäten vad gäller aspekter och bedömningsgrunder finns i *Vägledning för tematisk utvärdering av hållbar utveckling*. I detta dokument finns också vägledningen till bedömggruppen.

Inledning

Den nuvarande skrivningen om hållbar utveckling infördes i HL 1 kap 5 § år 2006. Beskriv övergripande och reflektivt hur lärosätet arbetat med hållbar utveckling inom utbildning de senaste åren, inklusive:

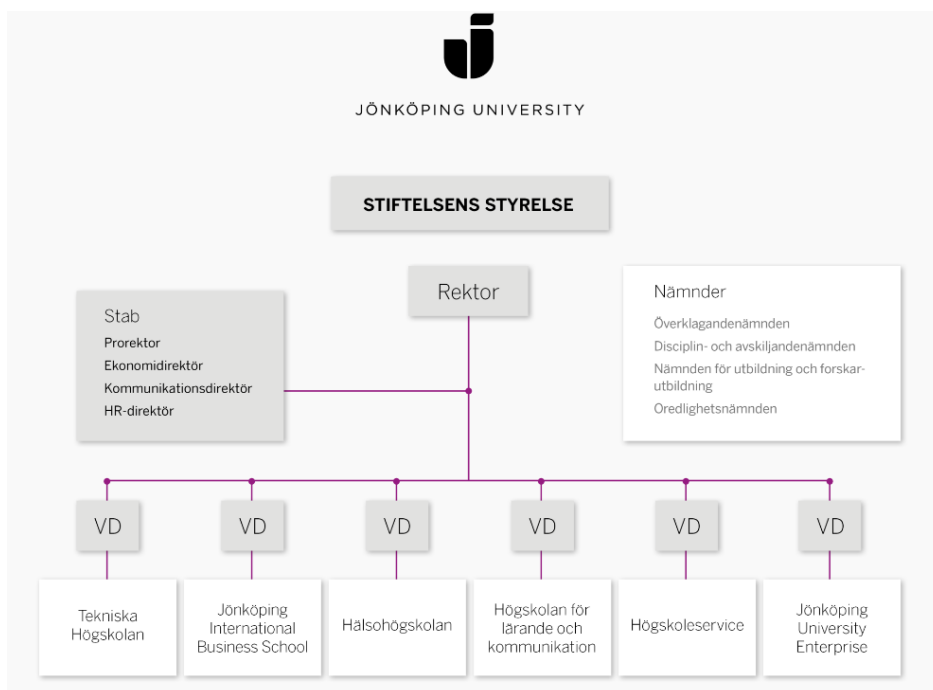
- vilka utmaningar lärosätet ställts inför i detta arbete.
- vilka lärdomar som dragits.

Information och dokument som endast skapats på engelska vid JU har i detta självvärderingsarbete inte översatts. Därför kommer vissa inslag skrivna på engelska att dyka upp i självvärderingen.

[Jönköping University](#) (JU) är en stiftelsehögskola och är organiserad som en koncern med sex aktiebolag. Fyra av de sex aktiebolagen är fackhögskolor och bedriver och ansvarar för forskning och utbildning på högskolenivå vid lärosätet. Dessa är [Hälsöhögskolan](#) (HHJ), [Högskolan för Lärande och kommunikation](#) (HLK), [Jönköping International Business School](#) (JIBS) och [Tekniska Högskolan](#) i Jönköping (JTH). De övriga två aktiebolagen utgörs av ett stöd- och servicebolag, Högskoleservice (HS) och ett bolag som bedriver förberedande utbildning, Jönköping University Enterprise.

Organisationsformen med aktiebolag, tillika juridiska personer, skapar i sig en decentraliserad styrning inkluderandes ansvars och beslut. Verkställande direktör (VD) i respektive bolag innehar ett mycket stort beslutsmandat och ansvarar inför respektive bolagsstyrelse enligt aktiebolagslagen. Styrelseordförande i koncernens bolag är JU:s rektor. Organisationsformen är fastlagd i stiftelsens stadgar. Ansvaret för att följa lagar, t.ex. Högskolelagen åligger respektive bolag.

År 2012 genomfördes en stor omorganisation där väsentligen all administration och stödverksamhet samlades i Högskoleservice AB. Sedan dess har ansvaret för styrning och samordning av den direkta miljöpåverkan i högre grad vilat på Högskoleservice AB och [Höfab AB](#) (av högskolan delägt fastighetsbolag).

Självvärderingen tar sin utgångspunkt i år 2006 och behandlar därför inte sådant som skedde inom området hållbar utveckling (HUT) i utbildningen dessförinnan. Några trender som påverkat JU sedan dess kan lyftas fram:

- Examensmål inom hållbarhetsområdet har haft mycket stor betydelse för utvecklingen av arbetet med HUT. Målen inom ingenjörs- och lärarutbildningarna har påverkat fackhögskolorna JTH och HLK och medfört att arbetet med hållbarhet i utbildningarna utvecklats redan i början av perioden.

- Begreppet hållbarhet har breddats över tid. Kring 2006 handlade begreppet mycket om miljö och ekologi. Socialt ansvarstagande växte fram som en hållbarhetsaspekt inom handelshögskolor relativt tidigt under perioden, så även vid JIBS. Begreppet har successivt breddats till att innehålla en mer holistisk syn med hållbarhetens tre aspekter, ekologisk, social och ekonomisk som måste balanseras. Begreppet har fortsatt att vidgas utifrån dessa aspekter, där t.ex. rättighetsfrågor, arbetsförhållanden, jämställdhet etc tydligare inlemmats.
- Ackrediteringar och externa granskningar har haft stor betydelse för hur arbetet med hållbar utveckling har utvecklats vid JU. Detta gäller kvalitetsarbetet i stort liksom det systematiska arbetet med miljö och hållbarhet.
- Miljöledningssystemen vid bolagen har haft stor betydelse för utvecklingen. Dels har bolagen delvis breddat användningen av miljöledningssystemet (genom att låta alla hållbarhetsaspekter ingå) och dels har utvärderingen av miljöaspekterna inneburit ett fokus hållbarhet i utbildning.

På lärosätetsnivå fanns en miljöpolicy redan innan Högskolelagens förändring år 2006. I enlighet med den infördes miljöledningssystem där bl.a. miljöpolicyen årligen värderas med kravet att vara ändamålsenlig. Policyen reviderades år 2008 för att tydligare täcka in ett bredare hållbarhetsperspektiv och benämndes därefter policy för miljö och hållbar utveckling. I nuvarande policy finns bl.a. krav på att bolagen ska ha miljöledningssystem, med krav på revisioner. Tre av fackhögskolorna HHJ, HLK, JTH och HS har valt att diplomera (certifiera) sina miljöledningssystem med hjälp av extern revision enligt Svensk Miljöbas kravstandard med hjälp av extern revision.

En av fackhögskolorna, JIBS, har delvis haft en annan utveckling. JIBS har sedan 2013 år haft vägledande principer inskrivna i sin strategiska plan och en av dessa uttrycks "Responsible in action". Ett stort arbete gjordes för att implementera denna princip bland lärare och studenter, vilket också satte hållbarhet på agendan och medförde ett utvecklingsarbete med program och kurser. JIBS systematiska arbete med hållbarhet har förutom denna vägledande princip utformats utifrån PRME:s hållbarhetsprinciper och anpassats till bl.a. ackrediteringen EQUIS (se avsnittet Aspektområde: Styrning och organisation).

Utmaningar och lärdomar

En decentraliserad organisationsform med fackhögskolor, kan fokusera och prioritera snabbt för att uppnå mål, men leder också till en organisatorisk variation. Beslut om olika ackrediteringar för olika fackhögskolor tas vi olika tidpunkter och påverkar på så sätt det systematiska arbetet med hållbarhet genom fackhögskolorna har att svara mot varierande krav och kriterier. En lärdom är att den gemensamma systematiken i en sådan organisation kan vara svår att hålla ihop och en utmaning är att hitta en bra lärosätetsövergripande struktur som passar de olika ingående organisationerna. Från och med 2017 är avsikten att alla bolagen genomgår miljödiplomering enligt samma modell, något som kan verka gynnsamt för den gemensamma systematiken rörande HUT inom JU.

Ämnets breddning har inneburit att arbetet med hållbar utveckling har tagit sig många olika uttryck. En av utmaningarna har varit att hålla ihop begreppet. Exempelvis så kan FN:s 17 SDG:er ([Sustainable development goals](#)) alla ses som delar i ett hållbarhetsarbete. På grund av det inbördes beroendet mellan flera av målen innebär det en risk att fokusera för snävt, på enstaka mål. En utmaning inom JU är därför vikten att se på hållbarhet ur ett holistiskt perspektiv och att ett avståndsmoraliskt ansvar i tid och rum behövs, dvs ansvaret utsträcker sig globalt och omfattar kommande generationer.

Aspektområde: Styrning och organisation

Bedömningsgrunder:

A. Det finns lärosätessövergripande mål fastställda för hållbar utveckling inom utbildning. Dessa mål omfattar samtliga utbildningsnivåer (grundnivå och i förekommande fall avancerad nivå och forskarnivå) och är förankrade inom lärosätet.

B. Lärosätet följer upp och utvecklar arbetet för hållbar utveckling inom utbildning på ett systematiskt sätt.

Vägledning till lärosäten:

Utgå från bedömningsgrunderna. Beskriv, analysera och motivera. Lyft fram såväl styrkor som angelägna utvecklingsområden. Länka till relevanta dokument.

Definition

Ingen tydlig gemensam definition finns dokumenterad vid JU. Brundtlandkommisionens formulering "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov" (FN, 1987) har utgjort en grund att utgå ifrån över tid, vilket märks i såväl Högskolelag som policyn (se ovan). Att hållbarhet kan anses innehålla de tre aspekterna ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet är i nuläget den etablerade modellen för hållbarhet och hållbar utveckling (HUT) som används vid hela lärosätet och avspeglas i arbetet med JU:s vision.

Övergripande policy, vision och mål

På lärosätetsnivå finns en [policy för miljö och hållbar utveckling](#) som speglar högskolelagens krav på hållbar utveckling. I dokumentet finns också krav på ett systematiskt miljöarbete inkluderandes ett ständigt förbättringsarbete och regelbundna miljörevisioner. JU har sedan några år tillbaka byggt upp ett tydligt och systematiskt visions- och strategiarbete för hela koncernen. [Visionen:](#)

Vi bygger ett internationellt universitet i Jönköping. Vi attraherar väl kvalificerade, uppfinningsrika och företagsamma människor från hela världen. Vi bidrar till ett hållbart välstånd i regionen där vi verkar, och banar väg för kunskapsbaserad innovation och företagsamhet.

Visionen uttrycker att JU bidrar till hållbarhet där vi verkar, vilket implicerar såväl ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

Utöver lärosätetsnivån finns också bolagsvisa mål och principer inom området hållbar utveckling. Dessa finns uttryckta i verksamhetsplaner eller som miljömål och följs upp i verksamhetsuppföljning, miljödiplomering och andra revisioner (t.ex. ackreditering). Ansvar att leva upp till övergripande policys och verksamhetsmål vilar på respektive bolags VD och bolagsstyrelse. Vid JU betraktas även mål på bolagsnivå som varandes på övergripande nivå, dvs de gemensamma strategierna för att uppnå de övergripande målen vid JU kompletteras av bolagsspecifika strategier i arbetet med verksamhetsplaneringen på JU-nivå. Hållbarhetsmål kan finnas såväl inom de fyra JU-gemensamma strategiområdena som de bolagsspecifika.

Ett exempel från JTH:s " [Strategic plan 2017-2020 and actionplan 2017](#)" är en beskrivning av JTH:s affärsidé och består av fem punkter, varav en lyder:

JTH's operation is defined by environmental, social and economic sustainability.

vilket anger att hela verksamheten ska definieras utifrån de tre hållbarhetsaspekterna.

JIBS har på motsvarande nivå istället tre vägledande principer (guiding principles) varav en lyder:

- **Responsible in Action** represents our commitment to being a role model for ethics, responsible conduct and sustainable business for everyone who connects with JIBS, whether it be our students, faculty, staff, employees, or external stakeholders of any kind.

JIBS har också som medlem i PRME åtagit sig följa de sex principerna av ansvars och hållbarhetskaraktär (se avsnitt om PRME), dessa kopplar väl ihop med den vägledande principen ovan.

Hållbarhetsmål via miljöledningssystemet

JTH har för 2017 satt som övergripande HUT-mål för utbildningen att "Anskaffa och sprida kunskap om hållbarhet". Planerad aktivitet hittills under året är att genomföra en "uppföljning av hållbarhetsaspekten i undervisning via RUF". Vid JTH finns Kvalitetsrådet för utbildning och forskarutbildning ([RUF](#)) som har till uppgift att kvalitetssäkra examina såväl på grund- och avancerad nivå som på forskarnivå. Resultatet av uppföljningen kan sedan leda till ytterligare åtgärder. ([Miljöhandbok JTH, senaste rev, 2016](#))

HHJ har under de senaste åren haft som övergripande mål att "Öka inslaget av hållbar utveckling i Hälsohögskolans utbildning" i ökande grad. Inför kommande revision (2017) anses målet vara uppnått om följande uppfyllts under 2017 "Hållbar utveckling (med betoning på ekologiska och sociala dimensioner) ska explicit ingå i minst en kursplan på varje program på Hälsohögskolan. ([Miljöhandbok HHJ, senaste rev, 2016](#))

HLK har för 2017 satt som övergripande HUT-mål för utbildningen "Hållbar utveckling införs i Medie- och kommunikationsvetenskapliga programmet (MKV)". Planerad aktivitet är att "Revidera utbildningsplan för MKV-programmet och tydliggör innehållsligt krav i kursplaner gällande området hållbar utveckling". Målet följs upp genom granskning av förändrad i utbildningsplan, samt genom att ta del av exempel i kursplaner innan 2017 års utgång. ([Miljöhandbok HLK, senaste rev, 2016](#))

Hållbarhetsmål via examensmål

Eftersom utvärderingen främst behandlar hur hållbarhet integreras i utbildningarna så utgör HUT-relevanta examensmål för de olika yrkesutbildningarna och för de generella examina centrala mål i kvalitetssäkrings- och förbättringsarbetet inom HUT-området för fackhögskolorna.

Inom **teknikområdet** finns examens- och lärandemål som inbegriper alla tre hållbarhetsaspekterna. För högskoleingenjörsexamen så regleras HUT-målen av högskoleförordningen (HF), bilaga 2, se nedan. För de utbildningar inom teknikområdet där studenter endast erhåller generella examina, så har JTH formulerat motsvarande egna lärandemål, se nedan, vilket betyder att 100% av JTH:s program på grund- och avancerad nivå har examensmål inom HUT.

Högskoleingenjörutbildningarna vid JU har via de nationella examensmålen (HF bil. 2) För högskoleingenjörsexamen skall studenten:

- visa förmåga att utforma och hantera produkter, processer och system med hänsyn till människors förutsättningar och behov och samhällets mål för ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling
- visa insikt i teknikens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för dess nyttjande, inbegripet sociala och ekonomiska aspekter samt miljö- och arbetsmiljöaspekter

För generell examen på avancerad nivå (magister/master) inom det teknikområdet så har JTH formulerat egna lärandemål i samma riktning som de för högskoleingenjörsexamen. Studenten ska visa:

- visa insikt i ingenjörens roll och ansvar i samhället, utgående från människors förutsättningar och behov och samhällets mål för ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling (j)

- visa förmåga att utforma produkter och system med hänsyn till ekonomisk, social och ekologisk hållbar utveckling, (j)

Även för **lärarutbildningarna** finns examens- och lärandemål som inbegriper alla tre hållbarhetsaspekterna. Lärarutbildningarna vid JU via de nationella examensmålen (HF bil.2) För förskollärarexamen, grundlärarexamen och ämneslärarexamen ska studenten:

- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling

Vissa utbildningsprogram som saknar dessa tydliga examensmål och nämns i avsnittet aspektområde: Utformning, genomförande och resultat har istället mål av profilkaraktär där lärandemål för hållbar utveckling tydligt sätts utifrån programmets syfte och innehåll.

För övriga yrkesexamina och de generella examina såsom, högskoleexamen, kandidatexamen, magister och masterexamen är examensmål inte lika tydliga i HUT-avseende. Delar av hållbarhetsbegreppet kan integreras via samhällsliga och etiska aspekter och beaktande av mänskliga rättigheter, men bredden i hållbarhetsaspekterna täcks inte in.

Inom forskarutbildningen är målformuleringarna än vagare när det gäller hållbar utveckling där skrivningen "...bidra till samhällets utveckling..." möjligen indirekt kan användas för att inkludera HUT.

Det systematiska arbetet

När det gäller hållbarhet inom utbildning så ligger en stor del av processen/arbetsgången i linjeorganisationen (utbildningschefer, programansvariga och kursansvariga) och sammanfaller med kvalitetsarbetet vid JU. Samma rutiner och instruktioner gäller självklart för hur en utbildningsplan revideras, en kurs utvärderas, en examination ändras oavsett om förbättringsarbetet gäller hållbarhet eller avser andra kvalitetsaspekter. Övergripande regelverk och rutiner för utbildning finns på JU-nivå. Regelverk och styrning är i de flesta fall gemensamma för alla fackhögskolor inom JU. Organiseringen på respektive fackhögskola kan i vissa avseenden se lite olika ut, även om många processer är lika eller liknande.

I utbildningen så sker det operativa förbättringsarbetet framförallt på två nivåer: programnivå och kursnivå och i detta avseende har fackhögskolorna liknande funktioner och arbets sätt. Nyckelfunktionen utgörs av programansvariga som kan ha andra titlar såsom utbildningsledare, programdirektör, etc. Förbättringscykeln är en central metodik för dessa tjänstemän och de använder flera grupperingar/kanaler som är naturliga delar av förbättringsarbets olika delar (planera-utför-följ upp-utvärdera/agera).

Programnivå				Styrning
Planera	Genomföra	Följa upp	Utvärdera/Agera	
Nedbrutna verksamhetsmål Utbildningsplan Vilka kurser	Handlingsplan Undervisning	Uppföljning Alumnutvärdering Studentenkäter Programutvärderingar Återkoppling branch/arbetsliv Återkoppling studenter	Rev. Verksamhetsmål Rev. Utbildningsplan Rev kurser	Verksamhetsmål Utbildningsplan Examensmål Rutiner/Instruktioner Konkurrens/Omvärld Ämnesgrupp/företrädare

Exempel på innehåll i förbättringscykeln på programnivå.

Den normala cykeln inom förbättringsarbetet är vanligtvis ett år. Det gäller för verksamhetsplanering och strategiarbetet och stora delar av kvalitetsarbetet, samt miljöarbetet. På kursnivå kan ibland cykeln vara kortare om kursen ges flera gånger per år. För programmen så följs i huvudsak en ettårig cykel för förbättringsarbetet. Under året kommer många instick i förbättringsprocessen, kursvärderingar, synpunkter från studenter och arbetsliv, reviderade verksamhetsmål, studentmätningar, hållbarhets- och kvalitetsmål, omvärldsinformation, brister som upptäcks etc. Program- och Alumnutvärderingar görs för närvarande med olika tidscyklar, vissa genomförs årligen medan andra sker med ett par tre års mellanrum. Revidering av utbildningsplaner har ingen tydlig tidscykel utan förbättras och revideras när behov uppstår. En ettårig cykel bedöms vara lagom för att planera aktiviteter och åtgärder för att sedan genomföra och mäta, följa upp och utvärdera.

När det gäller utbildningsfrågor är arbetsliv och studenter representerade på olika nivåer. Arbetslivet kan vara representerade på bolagsnivån via t.ex ett advisory board, eller på programnivå via ett programråd och studentrepresentation finns många olika organ, bland annat på programnivå inom programråd och i kurslag i rollen som kursutvecklare.

Utbildningschef på respektive fackhögskola har övergripande ansvar för kvalitetsgranskande och förbättringsarbete inom de utbildningar som ges. Processer finns på samtliga fackhögskolor för hur beslut fattas om nya och reviderade utbildningsplaner, kursplaner och examinatorer. Tilldelning av

examensrätter utifrån JU:s generella examensrättigheter samt granskning av desamma görs av den JU-övergripande Nämnden för utbildning och forskning ([NUF](#)). Det finns också gemensamma [riktlinjer för utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå vid JU](#). HJU-rådet är ett råd där utbildningscheferna vid de fyra fackhögskolorna utgör kärnan med uppdraget att bereda och samordna frågor mellan fackhögskolorna och bereda övergripande utbildningsfrågor åt JU:s ledning. Olika former av kvalitetsråd för utbildning finns vid fackhögskolorna.

På kursnivå finns också en förbättringscykel med Examinator/kursansvarig/kurslag som nyckelfunktioner. Programansvariga har en operativt kvalitetsgranskande kontroll av motsvarande förbättringsarbete på kursnivå.

Kursnivå				Styrning
Planera	Genomföra	Följa upp	Utvärdera/Agera	Verksamhetsmål
Kursplan	Undervisning	Kursvärdering	Reviderad kursplan	Kursplan
Utveckla examination		Kurslagsarbete	rev. Examination	Lärandemål
Utveckla moment			rev. kursinnehåll	
			rev. Kurslitteratur	

Exempel på innehåll i förbättringscykeln på kursnivå.

Miljöledningssystem

När det gäller området hållbarhet specifikt så finns ett miljöledningssystem, som granskas externt varje år för de bolag som genomgår miljödiplomerings (se avsnittet *Miljödiplomerings* nedan). Inom miljödiplomerings finns en grundstruktur i form av en [miljöhandbok](#) för varje bolag, där miljöledningssystemets alla delar ingår. En miljöutredning där miljöaspekter värderas och prioriteras görs årligen. För de aspekter som bedöms ha störst påverkan sätts mål årligen. För fackhögskolorna kommer de indirekta aspekterna kunskaps-spridning och kunskaps-generering alltid högt varför årliga mål för utbildning och forskning i princip alltid sätts inom ramen för miljöledningssystemet. Fackhögskolorna har delvis valt att inom ramen för miljöledningssystemet arbeta med alla tre hållbarhetsaspekter trots att ett miljöledningssystem i grunden har en tyngdpunkt mot miljö och ekologisk hållbarhet.

Andra viktiga delar inom miljöledningssystemet än miljöutredning och att sätta nya mål med tillhörande handlingsplan, är uppföljning och utvärdering av tidigare satta miljömål och policy. Områden som uppföljning av kommunikation, kompetensutveckling och aktiviteter inom området täcks också in.

Ledningssystemet innehåller också en "ledningens genomgång" där respektive bolagsledning årligen går igenom utfall och utvärderar systemet, samt tar beslut om systemmässiga förbättringar.

JIBS är sedan 2013 medlemmar i [PRME](#) (se avsnittet *PRME*) vars grund är FN:s "Principles for Responsible Management Education. Dessa principer har ett egenvärde kopplat till den identitet JIBS eftersträvar, vilket finns uttryckt i den vägledande principen "Responsible in Action". De ligger också i linje med fastlagda examensmål för bl.a. etik och ansvarstagande. För att bli medlemmar i PRME krävs ett systematiskt arbete inom hållbarhetsområdet. Dessa byggstenar och målbilder svarar också upp mot olika kriterier vid ackrediteringar. JIBS erhöll [EQUIS](#)-ackreditering (se avsnittet *EQUIS*) första gången år 2015.

JIBS ledningssystem inom hållbarhet ser i nuläget inte ut på samma sätt som övriga fackhögskolors miljöledningssystem utan har byggts upp och reviderats utgående från ovanstående målsättningar och är därför utformad för att matcha EQUIS, PRME och andra externa ackrediteringar. JIBS har i slutet av 2016 beslutat att verksamheten ska miljödiplomeras enligt samma modell som övriga fackhögskolor. Implementeringen har påbörjats.

Det kan också sättas HUT-mål inom den ordinarie verksamhetsstyrning. Uppföljning och utvärdering av verksamhetsmål sker bolagsvis. Ambitionen är att samla och följa upp det samlade förbättringsarbetet via miljöledningssystemet. Årligen görs en miljöberättelse.

Vid sidan av linjeorganisationen finns delar av organisationen med ett särskilt fokus på hållbarhetsfrågor.

Miljösamordnare (miljöansvariga)

Vid varje bolag finns en eller flera personer utsedda, som har som uppgift att driva på och följa upp arbetet inom miljöledningssystemet och området hållbar utveckling. Miljösamordnarna kommunicerar de satta miljömålen, och följer upp handlingsplaner. Miljösamordnarna bildar också en **miljösamordnargrupp** för att samordna och bidra över bolagsgränserna.

JU Sustainability Network

[JU Sustainability Network](#) är ett nätverk som förenar personal och doktorander från alla delar av Jönköping University, för att aktivt arbeta för att högskolan ska utveckla sitt hållbarhetsarbete. Nätverket bildades år 2015 av fem forskare från JU:s fyra fackhögskolor. Nätverket är bl.a. tänkt att uppmärksamma och hitta goda exempel, ta fram verktyg för undervisning om hållbar utveckling och visa hur dessa verktyg kan inkluderas i den befintliga undervisningen. Nätverket leds av **JU Sustainability Group**. Denna grupp består av grundarna till nätverket och några ytterligare. Alla fackhögskolorna och HS är representerade. Gruppen förfogar över resurser som kan användas inom HUT-området för t.ex:

- att uppmärksamma viktiga hållbarhetsfrågor inom JU
- att stötta initiativ från personal och studenter
- att initiera forskning
- granska och analysera olika frågor inom utbildning och forskning
- att sprida goda exempel, anordna lunchseminarier och konferenser, [exempel](#)

Diplomering, ackreditering och annan extern granskning

Inom lärosätet finns flera exempel på hur hållbarhetsområdet utvärderas, antingen via en primärt intern eller extern granskning.

Miljödiplomering

[Miljödiplomering](#) är en modell för att införa och revidera miljöledningssystem som utgår från Svensk Miljöbas kravstandard. Diplomeringen är i första hand anpassad för små och medelstora verksamheter men passar även för kommunala förvaltningar och bolag, stadsdelsförvaltningar, kommuner och event. Miljödiplomering enligt Göteborgsmodellen lanserades i Jönköpings kommun 1998. Sedan 2015 har Jönköping en egen modell godkänd enligt [Svensk Miljöbas](#). Alla fackhögskolor och HS genomgår miljödiplomering årligen (2017 genomförs detta första gången för JIBS).

PRME

The Principles for Responsible Management Education ([PRME](#)) är ett FN-initiativ med uppdrag att inspirera och verka för ett ansvarsfullt ledarskap genom utbildning och forskning uti hela världen. FN har ett initiativ, [Global Compact](#), som riktar sig till företag och som syftar till att ansvarsfullt företagande med respekt för bl.a. miljö, mänskliga rättigheter, goda arbetsförhållande och korruptionsbekämpning. PRME är kopplat till Global Compact så att lärosäten genom att anta PRME-principerna ska kunna utbilda och förbereda framtida företagsledare och försörja Global Compact-företag med ansvarfulla ledare. [De sex principerna](#) behandlar ansvarstagande och hållbarhet ur olika perspektiv. På samma sätt som företag världen över kan bli medlemmar i Global Compact-nätverket så kan lärosäten bli medlemmar i PRME-nätverket. För att få vara medlemmar i PRME krävs ett initialt arbete för att implementera principerna. Därefter görs en självvärdering där bland annat det systematiska förbättringsarbetet inom lärosätet ska beskrivas. Värderingen ska därefter godkännas av PRME. En ny självvärdering ska inlämnas och granskas vartannat år. JIBS är medlemmar i PRME.

EQUIS

European Quality Improvement System ([EQUIS](#)) är ett kvalitetssystem för högre utbildning inom management som etablerades 1998 och kan leda till en ackreditering. För att en skola skall bli

ackrediterad krävs att den uppnår vissa kriterier som organisationen EFMD ställer. Ett genomgående tema i granskningen är ERS; förkortning för etik, ansvarsfullhet och hållbarhet (ethics, responsibility and sustainability). För varje område som ingår i granskningen beaktas detta (exempelvis inom styrning och strategi, utbildningsprogram, studenter, personal, forskning, och administrativt stöd). Skolans förhållningssätt till ERS summeras därtill i ett särskilt kapitel. JIBS har en treårig ackreditering vilket också kräver årlig rapportering rörande förbättringar av identifierade problemområden för att behålla sin status.

Andra utvärderingar som inte direkt värderar hela HUT-området men som indirekt påverkar systematikens utformning är:

[AACSB](#) (The Association to Advanced Collegiate Schools of Business) är en ackreditering som JIBS har. I de standards som AACSB kräver att skolan uppfyller ingår dels att skolan måste uppvisa ett engagemang i samhällsutveckling och hållbarhetsfrågor, liksom att detta är ett kompetensområde som ska ingå i utbildningarna som erbjuds. Liksom i EQUIS måste skolan uppvisa kontinuerligt förbättringsarbete för att behålla ackrediteringen.

[CDIO](#) (Conceive Design Implement, Operate) är ett internationellt initiativ som sätter ett ramverk, dvs ställer upp kriterier för ingenjörsutbildningar som medlemmar i initiativet behöver säkerställa. JTH är medlemmar i CDIO och har ett systematiskt kvalitetsarbete som möter dessa kriterier.

Analys och utvecklingsområden

Genom JU:s decentraliserade organisationsform har hållbarhetsarbetet utvecklats i olika takt och utifrån delvis olika hållbarhetsperspektiv inom de olika fackhögskolorna. Hållbarhetsbegreppet förändras också successivt och hållbar utveckling har periodvis definierats något olika inom och mellan fackhögskolorna, vilket kan göra att det finns olika föreställningar om vad man menar med hållbarhet. Olika diplomeringar, ackrediteringar och granskningar vid de olika fackhögskolorna har säkrat att det finns systematiskt förbättringsarbete inom HUT som också kommer utbildningen tillgodo inom de olika bolagen. Olikheter i kriterier och perspektiv inom dessa granskningsystem har också bidragit till olikheter i definition och olikheter i arbetsätt. Till exempel så kan man konstatera att JIBS mäter och följer upp alla sina utbildningsprogram på ett väldigt "finmaskigt", tydligt och likartat sätt vilket svarar upp mot flera av deras ackrediteringar.

I nuläget kanaliseras vissa hållbarhetsmål via miljöledningsarbetet och andra mål sätt inom ramen för strategi och verksamhetsplanen. Målen följs delvis upp av bolagsledningarna vid olika tidpunkter och i olika sammanhang. Då ackrediteringar, diplomeringar och granskningar görs på bolagsnivå så görs sällan uppföljningar på övergripande JU-nivå av hållbarhetsområdet. År 2014 beviljade HJU-rådet resurser till en utvärdering av undervisning för hållbar utveckling vid hela JU. Uppdraget gavs till en grupp forskare och lärare som arbetar och engagerar sig i HUT inom utbildning och forskning. Rapporten heter [Högskoleutbildning för hållbar utveckling](#). Förutom analys och utvärdering resulterade rapporten i fem rekommendationer:

1. Behovet av en mer holistisk kompetens inom HUT hos personalen.
2. Tydligare mål för införlivande av HUT i utbildningen (mer konkreta)
3. Lyft in HUT i program där det saknas.
4. Engagemang från ledningen
5. Bildandet av ett lärosätesövergripande nätverk för HUT

Den femte rekommendationen ledde till bildandet av JU Sustainable Network (se ovan) år 2015 och finansiering av vissa medel för utvecklingsarbete.

Den första rekommendationen kopplar till utvecklingsområde 4 (avsnittet Aspektområde: miljö, resurs). Rekommendation nr 2 kopplar till utvecklingsområde 2 nedan. Rekommendation nr 3 kopplar till utvecklingsområde 4 nedan.

Utvecklingsområde 1: Till viss del är olikheter mellan olika ämnes- och utbildningstraditioner naturliga, så även inom HUT-området, men ett arbete att gemensamt mer detaljerat definiera hållbarhet vid JU utifrån de tre aspekterna, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet kommer att

förbättra förståelsen mellan fackhögskolorna och uppföljningar, samarbeten och spridning av goda exempel inom JU underlättas med en tydligare gemensam definition.

Utvecklingsområde 2: Genom att docka ihop arbetet inom miljöledningssystemet med strategi och verksamhetsplaneringen vid JU och inom respektive bolag så kan arbetet effektiviseras och göra att utvecklingen inom hållbarhetsområdet kan följas upp mer systematiskt, inte bara på bolagsnivå utan även på JU-nivå. Kopplat till detta skulle antingen en reviderad policy för miljö och hållbar utveckling med tydligare mål/riktlinjer för hur och i vilken utsträckning hållbarhetsmål integreras i utbildning på alla nivåer inom JU på olika nivåer eller en tydligare liknande målsättning inom JU:s strategi- och visionsarbete kunna stärka hållbarhetsarbetet inom och samverka mellan fackhögskolorna inom HUT inom utbildningen. Detta skulle också stärka forskarutbildningens HUT-grund där det i dagsläget saknas explicita mål inom HUT. Åtgärderna införs nästa gång strategiarbetet vid JU revideras (2017).

Utvecklingsområde 3: För närvarande finns ingen roll med tydligt ansvar för hållbarhetsområdet på JU-övergripande nivå. En roll som JU Sustainability Officer skulle kunna representera JU i lärosätets ledning och utåt i tex samverkansfrågor när det gäller HUT. En sådan roll kunde också leda arbetet i JU Sustainable Network/Group. JU:s ledning ämnar ta beslut i denna riktning.

Rekommendation nr 3, dvs att lyfta in HUT i program där det saknas pågå (se målen via miljöhandböckerna ovan) och utgör alltså ett utvecklingsområde (4) i sig. Andelen programstudenter vid JU med tydliga hållbarhetsmål i utbildningsplaner utgör mer än 50% av helårstudenterna vid JU år 2016. Att siffran inte är betydligt högre beror dels på att hållbarhet tas upp i en hel del program i kurser och moment utan att det står i utbildningsplanen och dels på att Hälsohögskolans och vissa av JIBS program inte fångat in alla tre hållbarhetsaspekter i utbildning ännu, men eftersom hälsa i sig är en hållbarhetsaspekt så finns mycket att bygga vidare på när det gäller hållbarhetsaspekter i HHJ:s utbildningsplaner. Under 2017 är målet att HHJ ska ha säkerställt att hållbar utveckling explicit finns på kursnivå inom samtliga sina program.

Aspektområde: Miljö, resurser och område¹

Bedömningsgrunder:

- A. Lärosätet arbetar aktivt med att säkerställa den pedagogiska och forskningsbaserade kompetensen hos berörd personal i frågor som rör hållbar utveckling i utbildningen.
- B. Lärosätet samverkar med studenter i arbetet med hållbar utveckling.
- C. Lärosätet samverkar med arbetsliv i arbetet med hållbar utveckling.
- D. Lärosätet främjar interdisciplinär samverkan i arbetet med hållbar utveckling i utbildningen.

Vägledning till lärosäten:

Utgå från bedömningsgrunderna. Beskriv, analysera och motivera. Lyft med hjälp av exempel fram såväl styrkor som angelägna utvecklingsområden. Länka till relevanta dokument.

Kompetens och personal

Alla tillsvidareanställda ska ha en grundläggande miljöutbildning. Högskoleservice tillser att utbildning ges med jämna mellanrum och personalansvariga chefer ansvarar för att all personal erhåller denna utbildning, vilket är ett krav som följs upp i via miljödiplomeringen.

Alla personalansvariga chefer ansvarar för kompetensförsörjning och kompetensutveckling inom sin avdelning. Uppföljningen på avdelningsnivå kan se olika ut på de olika fackhögskolorna. Verktygen som används är bl.a medarbetarsamtal, individuella kompetensutvecklingsplaner (dokumenteras) och personalgenomgångar. Alla bolag har också strategiska kompetensutvecklingsplaner. Metodiken i de strategiska kompetensutvecklingsplanerna är att inventera nuläget, definiera önskat läge, analysera gapet och åtgärda. Denna systematik gäller inom alla olika ämnes- och kompetensområden, så också när det gäller HUT där så är relevant. Den forskningsbaserade kompetensen säkras genom att disputerade lärare har möjlighet att själva aktivt forska. För alla lärare avsätts också resurser för kompetensutveckling för utbildning, kompetensutveckling samt läsa in sig på aktuell forskning. Inom HUT-området finns det ett antal forskningsgrupper/miljöer där forskningen tydligt fokuserar på olika hållbarhetsaspekter, t.ex:

- Forskningsprogrammet [Hållbar journalistik](#), forskningsmiljön Medie- och kommunikationsvetenskap.
- Forskningsdelmiljön [Sustainability Education Research](#), Learning Practices inside and outside School
- Forskningsmiljön [Globala Studier https://ju.se/forskning/forskningsinriktningar/globala-studier.html](https://ju.se/forskning/forskningsinriktningar/globala-studier.html)
- Forskningsmiljön [Byggnadsteknik och belysningsvetenskap](#) med projektet [Hållbart byggande](#)
- Centrum för energieffektiv belysning, [ceebel](#), (ihop med Lunds Universitet)
- Casting Innovation Center, [CIC](#)
- Projekt, [Gröna Näringar](#)

JU deltar i flera nätverk eller organisationer inom HUT-området. Nedan anges några som relaterar till utbildning och forskningsbaserad, varav de två första GUPES och Refarm för närvarande knyter an till miljön Sustainability Education Research (se ovan) vars forskning framförallt används inom lärarutbildningen.

GUPES

[GUPES](#) är förkortningen för FN:s nätverk "Global Universities Partnership on Environment and Sustainability Network" och utgör mötesplats för 800 universitet, college och regionala partners från 5 kontinenter. JU har sedan slutet av år 2016 beviljats partnerskap i nätverket och har ännu inte hunnit börja använda nätverket i någon större utsträckning. För JU kan partnerskapet framöver ge möjligheter att driva internationalisering för hållbarhet och få nya internationella kontaktytor. Som medlem i GUPES har JU rätt att delta i tävlingen Green Gown Award. GUPES har 7 prioriterade områden: Klimatförändringar, Katastrofer och konflikter, ekosystemtjänsters bevarande, Miljöstyrning, Kemikalier och avfall, Resurseffektivitet, Miljöövervakning

Refarm

¹ Inom den tematiska utvärderingen av hållbar utveckling är "område" inte föremål för granskning.

JU är medlem i föreningen [Refarm 2030](#) som vilar på övertygelsen att man kan återskapa landskap som producerar livsmedel, råvaror och trygghet för en växande befolkning. Föreningen vill bygga denna "farming-reform" på vetenskaplig grund och med fokus på fler jobb och en ökad självförsörjningsgrad. För att åstadkomma detta krävs att man tar tillvara resurser både på landet och i staden. Medlemskapet syftar till att stärka forskningen inom Sustainability Education Research (SER) och forskningsbaseringen inom lärarutbildningarnas HUT-kurser.

HU2

Nätverket Högre utbildning för Hållbar Utveckling (HU2), som startade 2005 och vänder sig till intresserade individer inom universitet och högskolor samt myndigheter, verk och nationella studentorganisationer. Nätverkets målsättning är att integrera hållbar utveckling i den högre utbildningen. Medlemmarna i nätverket är inte organisationer utan personer. Flera JU-anställda ingår i nätverket.

En del andra aktiviteter görs för att personal och doktorander ska ges möjlighet att få olika perspektiv inom HUT-området. Det anordnas konferenser, workshops, temadagar, lunchseminarier inom hållbarhetsområdet.

Några exempel under perioden 2015 - 2017 riktad till bl.a. personal:

mars 2015	Nätverksmöte om hållbar utveckling , med Barbro Robertsson och Ulf Andersson från Göteborgs Universitet
april 2016	" Dialogue on images of Genders in Sustainability ", lunchseminarium med Karin Steen, Lunds Universitet
oktober 2016	" Giving Voice to values and ethics " med Mary Gentile, Babson College
mars 2017	" Seminar and workshop on sustainability and materials ", Camebridge Method

Ett annat exempel är ett [temanummer](#) av "Me&JU" med mycket om hållbar utveckling (intern tidning för personal och studenter vid JU).

Studenterna

Utöver hållbarhet som på olika sätt integreras i programutbildningarna (se avsnittet om Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat) så finns olika frivilliga evenemang, föreläsningar och tematiska aktiviteter med HUT som framträdande innehåll riktad till studenterna. Det finns också möjlighet att som student att engagera sig i föreningar och nätverk med tydlig HUT-profil och som samverkar med JU. Genom åren har ett stort engagemang funnits från studenthåll kring hållbarhet. Vissa engagemang blommar upp och varar ett par tre år medan andra är mer beständiga. I nuläget finns ett antal nätverk, föreningar eller andra organisationsformer som vänder sig till studenterna med olika perspektiv på hållbarhet. Dessa beskrivs i rutan nedan.

JU Hult Prize

Det är en rörelse startad 2016 kopplat till en internationell tävling och utmaning: "The 2017 [Challenge](#): Reawakening human potential building sustainable, scalable start-up enterprises that will restore the rights and dignity of 10 million people by 2022. Tävlingen ingår som en del i kursen inom materprogrammet, [Strategic Entrepreneurship](#).

Re-Act

En oberoende studentorganisation vid JU, med passion för "sustainable business management". Bildades år 2014. Som en del i sin verksamhet så samordnar de workshops och studieresor och anlitar gästföreläsare.

Spectra

Spectra är en studentförening som arbetar för mänskliga rättigheter vid JU.

Students for eco actions (SEA)

Startade som ideell förening av studenter vid JU år 2013. Föreningen engagerade sig hårt i Fossil Free-kampanjen. Fossil Free är ett internationellt nätverk av kampanjer. Den svenska kampanjen startade hösten 2013. SEA påverkade lärosätesledningen vid JU att ändra sin investeringspolicy så att investeringar i fossila bränslen som kol, olja och naturgas uteslöts i december 2014. I nuläget bedöms föreningen vara inaktiv. <https://gofossilfree.org/se/ett-viktigt-steg-framat-i-jonkoping/>

[Students for sustainable actions \(SSA\)](#)

Students for Sustainable Action består av en grupp studenter från JU som är intresserade av social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Gruppen bildades 2016.

Aktiviteter och evenemang för studenter under perioden 2013 - 2017:

Sustainability day

År 2014 och 2016 anordnades "Responsible in Action Day". [Sustainability day 2016](#) anordnades för studenter på JTH, med målet att uppmuntra och inspirera blivande ingenjörer till hållbarhet. Arrangemanget blev mycket lyckat 2016 och i samband med uppföljningsarbetet beslutades att Sustainability day år 2017 arrangeras 20 september av JU Sustainable Group (ersätter tidigare dagar, se ovan) och riktar sig till studenter vid hela lärosätet och förläggs dagen innan klimatveckan startar. År 2017 planeras dagen tillsammans med flera av de ovanstående studentorganisationerna med målet att studenterna själva ska välja ut innehållet och ta ansvar för egna programpunkter.

MR-dagarna 2017 (Mänskliga rättighetsdagarna)

I november är JU medarrangör i konferensen [MR-dagarna 2017](#) tillsammans med bl.a. studentföreningen [Spectra](#), Länsstyrelsen, Region Jönköpings län, Jönköpings kommun, Sensus och Svenska kyrkan.

Kemikaliekonferensen anordnades för fjärde gången 2016 av bl.a. Länsstyrelsen, Jönköpings kommun, med JU som medarrangör. [Temat](#) behandlade kemikalieanvändningen i textilindustrin och hur man ska göra för att minska riskerna för skadlig påverkan på människor och miljö. I samband med detta arrangerade JU en [klädbyttardag](#) i samverkan med studenter från IA-programmet. Flera gånger innan har JU samverkat med olika studentgrupper bl.a lärarstudenter

Earth Hour:

JU har samverkat med studenter kring Earth Hour. Här ett exempel från [Earth Hour 2013](#). (säkra)

Klimat på campus:

JU har årligen tillsammans med Klimatrådet (se nedan) arrangerat klimatdagar på campus för studenter och allmänhet, med föreläsningar, utställningar och andra aktiviteter. [Exempel 2016](#).

Fairtrade fokusveckan:

Under [fairtrade fokusveckan](#) anordnas ihop med studenterna olika aktiviteter som t.ex. fikautmaning, klädbyttardag, etc.

Arbetsliv

Utöver hållbarhet som på olika sätt integreras i programutbildningarna (se avsnittet om Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat) där samverkan med arbetslivet är en del, så deltar JU i olika nätverk, föreningar eller andra typer av samverkan. Nedan följer några exempel:

CSR Småland

JU är medlemmar i den ideella föreningen [CSR Småland](#). Föreningen skapar engagemang bland företag och andra aktörer till att utveckla hållbara verksamheter och därigenom bidra till en attraktiv region. CSR Småland är en mötesplats som bidrar till hållbar verksamhetsutveckling och nya affärsidéer. Ett medlemskap i CSR Småland är en tydlig signal till omgivning och intressenter att företaget eller organisationen aktivt vill verka för hållbar utveckling och ta ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt ansvar.

Inclusive Business Sweden

JIBS är medlem i [Inclusive Business Sweden](#) som är en ideell förening med följande syfte: "The mission of Inclusive Business Sweden is to engage and support organisations in sustainable, innovative and inclusive business models. In working with business, government, NGOs, academia and other stakeholders, Inclusive Business Sweden develops inclusive business models, connects organisations to facilitate collaboration and

supports learning by building and sharing knowledge". JIBS kan via kontakter i föreningen t.ex. anlita gästföreläsare. För studenter kan studieresor och karriäraktiviteter arrangeras.

Global Compact

JIBS samarbetar med företag som är medlemmar i [Global Compact](#). Genom sitt PRME-medlemskap ges samarbetet en tydlig relevans. Bl.a. förmedlas examensarbeten och praktikplatser inom HUT-området mellan JIBS och företagen. Även gästföreläsare från företagen anlitas. Exempel Husqvarna AB och IKEA.

Klimatrådet

[Klimatrådet](#) i Jönköpings län är till för att åstadkomma en energiomställning och driva på arbetet med klimatanpassning. Alla länets kommuner, regionen, många myndigheter och ett stort antal företag, ideella organisationer och JU är engagerade i Klimatrådet. JU är medlem i klimatrådet och har en plats i rådet och deltar i flera arbetsgrupper. Ett stort antal aktiviteter genomförs av JU i samverkan med klimatrådet. Bland annat har aktiviteten "Klimat på campus" genomförts flera år i rad. Inom klimatrådet "mäklas" också examensarbeten inom HUT-området mellan JU och de övriga organisationerna och företagen i rådet.

Social Coompanion

[Social Coompanion](#) är en företagsrådgivare för alla som vill starta kooperativa företag kopplat till ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Forskare inom JIBS är engagerade i styrelse och referensgrupp. Samarbete gäller främst forskning och utveckling, men arbetet planeras också att användas i utbildning

GrowComp

EU-finansierat projekt med 22 företag och JIBS med målet att öka projektdeltagande företags kompetens inom CSR (Corporate Social Responsibility) och jämställdhet. Företagen tar fram verklighetsbaserade problemformuleringar till studenter, inom området CSR och jämställdhet

Undervisningsmaterial i samverkan

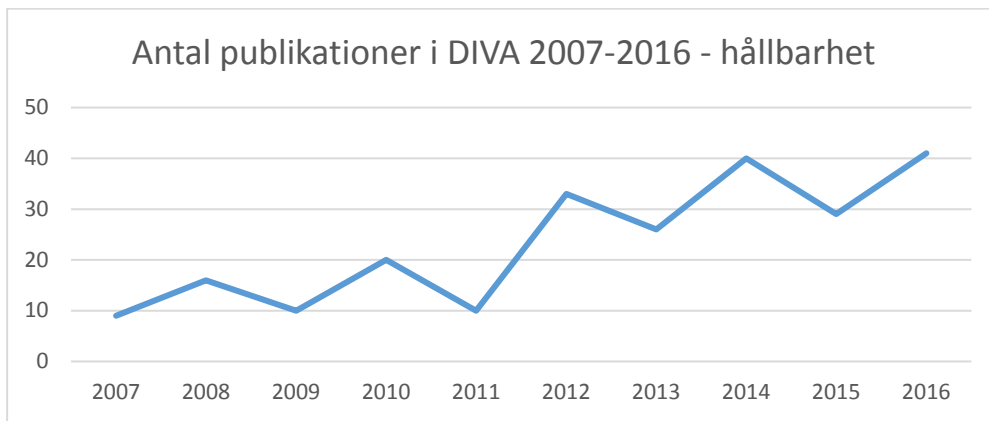
År 2012 tog HLK inom ["The Essa partnership"](#) tillsammans med [Swedesd](#) fram ett internationellt undervisningsmaterial "The parts and the whole" främst avsett för högstadiet (Södra Afrika). Materialet syftar bland annat att ge eleverna ett mer holistiskt förhållningssätt inom HUT. Materialet har sedan dess använts vid JU i grundläro-utbildningen.

Interdisciplinär samverkan

En hel del undervisning är tvärdisciplinär när det gäller HUT. Då den mer holistiska hållbarhetssynen får en mer och mer framskjuten roll inom undervisningen vid JU ökar det interdisciplinära samarbetet inom utbildningen. I sista avsnittet finns flera exempel på program och kurser där hållbarhetens tre aspekter belyses från olika vetenskapsområden (naturvetenskap, teknik, samhällsvetenskap, etc.) med lärarpersonal ifrån dessa områden.

Analys och utvecklingsområden

För närvarande sker säkringen av kompetens i huvudsak på avdelningsnivå vid respektive bolag, där man ansvarar för att analysera befintlig kompetens och ta fram ett önskat kompetensläge. För gapen som analyseras fram görs en handlingsplan för tex rekrytering och kompetensutveckling. På bolagsnivå aggregeras denna information in i de strategiska kompetensförsörjningsplanerna som har samma tidshorisont som JU:s strategiarbete, men de revideras årligen. Det finns i nuläget inget JU-övergripande HR-system för att se den samlade kompetensen inom JU. Tittar man vid de olika bolagen så bedöms utvecklingen av kompetens inom HUT ha ökat de senaste åren, och fler lärare och forskare med HUT som fokus har rekryterats. JU Sustainable Network med drygt 50 medlemmar visar att många lärare är engagerad i HUT. När det gäller publikationer så har man vid JU saknat möjlighet att klassificera forskningspublikationer som HUT tills alldeles nyss. JU har i början av 2017 skapat en sådan kod i Diva. I brist på detta ger en enkel sökning på hållbarhet (innehåll) en indikation på en klar ökning antalet publikationer inom området senaste 10 årsperioden vilket stämmer väl med bedömningen att antalet lärare/forskare som är aktiva inom HUT-området har ökat ordentligt vid JU.

Utveckling av forskningspublikationer i DIVA med innehållet hållbarhet 2007 - 2016

När det gäller pedagogisk kompetens inom området så ges möjligheter att ta del av olika workshops, konferenser och seminarier kopplat till undervisning.

Studenter har ingångar på nästan alla nivåer inom JU, på kursnivå, programnivå, fackhögskolenivå och lärosätetsnivå och många program har HUT-mål i utbildnings- och kursplaner. Det finns en rad evenemang på campus med tydliga ambitioner för hållbarhet. Ett antal studentorganisationer som fokuserar på hållbarhet i olika avseenden finns att engagera sig i.

Arbetslivet engageras på många sätt inom området. Examensarbeten, praktik och projektarbeten samverkas fram med tyngdpunkten på de program som har HUT som profil. JU och fackhögskolorna samverkar på personalsidan för att ta in gästföreläsare, eller riktiga problemställningar inom relevanta kurser. Arbetslivet är representerade, deltar och påverkar innehållet när program revideras och utvecklas, se avsnitt Aspekten: Utformning, genomförande och resultat.

Utvecklingsområde 5

För att ge en större samsyn och öka förmåga att integrera HUT ytterligare i utbildningen bör lärare och forskare vid JU erbjudas en högskolepedagogisk poängsatt kurs eller fortbildningskurs med de tre hållbarhetsaspekterna kopplat till undervisning, i samklang med respektive bolags mål och strategier.

Utvecklingsområde 6

Utifrån de begränsade möjligheterna att övergripande kunna se kompetensen hos lärare och forskare vid JU kan konstateras att JU:s Webb och intranät är eftersatt inom det systematiska arbetet med HUT. När det gäller webben så finns en nyutvecklad och tydlig extern web-plats vid JU, varför ett arbete med att uppdatera och bredda informationen om HUT vid JU inom kort bör kunna prioriteras av marknadsavdelningen. Då underlättas för såväl utomstående som JU-anställda att lättare kunna hitta information och kompetens inom området. Även intranätet behöver en tydligare struktur inom HUT, vilket kommer att integreras i det arbete med att uppdatera intranätet som har initierats nyligen vid JU som pågår under 2017-2018.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Bedömningsgrunder:

- A. Lärosätet har utbildningar som utformas och genomförs så att hållbar utveckling integrerats. Detta kan avse både innehåll och arbetssätt.
- B. Vid lärosätet finns institutioner, programansvariga eller motsvarande som arbetar systematiskt med att följa upp och utveckla integreringen av frågor kring hållbar utveckling i utbildningen.
- C. Vid lärosätet finns utbildningar där forskning/konstnärlig forskning för hållbar utveckling används i utbildningen.

Vägledning till lärosäten:

Utgå från bedömningsgrunderna. Beskriv, analysera och motivera med hjälp av exempel.

Exemplen bör inkludera olika typer av utbildningar, till exempel utbildningar av olika storlek, inom olika ämnesområden och olika utbildningsnivåer (grundnivå och i förekommande fall avancerad nivå och forskarnivå). Länka till relevanta dokument, t.ex. utbildningsplaner och kursplaner. Lyft fram såväl goda exempel som angelägna utvecklingsområden.

I detta avsnitt har en del exempel redovisats när det gäller förbättringsarbete och resultat inom HUT-området. En tonvikt har lagts vid program och kurser som har utvecklats mot ett HUT-perspektiv som är mer holistiskt och interdisciplinärt och integrerar alla tre hållbarhetsaspekterna. För varje exempel finns en beskrivning och hänvisningar till t.ex utbildnings- och kursplaner, därefter finns en ruta med exempel på förbättringsarbete eller resultat. När det gäller beskrivning av förbättringscyklar och ansvar inom t.ex. program och kurser så hänvisas till avsnittet Aspektområde: Styrning och organisation.

Exempel på arbetssätt

När det gäller utbildning så ligger huvudfokus på det innehållsliga, men även arbetssättet är i vissa avseenden anpassat till HUT. Genom åren har undervisningen vid JU utvecklats framförallt utifrån ett miljöperspektiv. Det pågår ett arbete med en ny resepolicy där bl.a. distansteknik föreslås ersätta vissa resor. Den nuvarande resepolicy anger att resor ska väljas med minsta möjliga miljöpåverkan. Inköspolicy anger också att inköp av utrustning och material ska ske utifrån miljömässigt fördelaktiga val och att socialt ansvarstagande är viktigt.

- Olika distansundervisningsformer och den kraftigt ökande användningen av lärplattformen Pingpong har sparat tex papper och resor.
- Undervisning inom t.ex. kemiområdet har successivt bytt ut farliga kemikalier mot mer miljövänliga alternativ.
- Biblioteket har varit mycket aktiva i att ta fram och aktivt erbjudit e-boksalternativ till studenter och lärare.
- Tillhandahållande av dyra och komplexa programvaror med hjälp av citrixlösningar (gör att komplexa mjukvaror t.ex. CAD kan köras på klient) har också minskat behovet av resor.
- Hälsohögskolan har magisterprogram på svenska i Arbetsterapi och ett internationellt masterprogram Occupational Therapy helt på distans så att studenter från hela världen kan delta utan att behöva resa till Jönköping.
- Ett annat exempel inom uppdragsutbildning är den så kallade Gjuterimagistern som är

JTH:s utbildningskoncept

JTH har inom de olika ingenjörsutbildningarna arbetat med att samordna och utveckla undervisningen inom flera betydande områden för dessa, så även med området HUT. En gemensam plattform för de olika programmen samlas i det man valt att kalla utbildningskoncept har implementerats.

I [2013 års koncept](#) gjordes en matris för att säkra att ett visst antal högskolepoäng fanns i varje utbildning. Hållbar utveckling "garanterades" på detta sätt med kurser med HUT-profil, 6 hp inom Högskoleexamen, 9 hp inom kandidat/högskoleingenjörsexamen och 6 hp inom masterexamen.

Efter att ha bedrivit undervisning enligt 2013 års koncept ett antal år och följt upp och bedömt konceptet, så antas från och med 2017 ett [nytt koncept](#). När det gäller HUT så har man efter genomförande och uppföljning funnit att poängsystemet fungerat genom sin tydlighet och säkrat att studenter läst kurser motsvarande de fastställda poängtalerna. Kvalitativt fann man dock att balansen mellan, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet var "ojämn" och att poängsättningen visserligen var tydlig, men upplevdes något instrumentell i förhållande till en mer holistisk hållbarhetssyn. I det nya konceptet har man försökt uppnå en bättre och jämnare balans mellan hållbarhetsaspekterna. Man har också försökt föra in hållbarhetsfrågorna i mer naturliga sammanhang i kurserna.

Examensarbeten, praktik, projektarbeten

Att fler examensarbeten görs där hållbarhetsaspekten är tydligt (se kurva) och fler blir när flera av de nystartade och planerade programmen med HUT-profil (se nedan) byggs ut. Kopplingarna till arbetslivsorganisationer inom området som t.ex. Klimatrådet, Global Compact, Inclusive Business Sweden, mfl gör redan idag att examensarbete och praktikplatser och projektarbeten kan anordnas i samverkan med HUT-profil, vilket kommer att öka vartefter de nya programmen byggs ut.

Utveckling av examensarbeten i DIVA med hållbarhet i titeln 2007 - 2016

Bygg-program

Byggnadsteknik: Byggnadsutformning med arkitektur, 180 hp, grundnivå - [utbildningsplan](#)

Byggnadsteknik: [Husbyggnadsteknik / Väg- och vattenbyggnadsteknik](#), 180 hp, grundnivå

Ett exempel utdraget ur programbeskrivningen: "På programmet Byggnadsutformning med arkitektur får du lära dig att hantera vår befintliga byggda miljö och att utveckla vårt samhälle med ny teknik och god arkitektur. Byggbranschen är en bransch med många inriktningar. I dag ser vi många exempel på spännande projekt med ny och utmanande gestaltning som förenar form och teknik, och bidrar till omställningen till ett hållbart samhälle.

Tidigare fanns en kurs som hette hållbart byggande i dessa båda program. Efter att det nya konceptet (se ovan) införts så finns hållbarheten i flera kurser i programmen. Den första kursen i programmet heter [Samhällsbyggnad, 15 hp](#), som börjar med [en introduktion](#) där man utgår ifrån aktuella samhällsplaneringsområden inom Jönköpings kommun. Studenten ska planera och genomföra en föreläsning och utgår ifrån bl.a IPCC -rapporten (FN), Boverkets vision, Sveriges miljömål, m.fl. för att analysera och värdera Jönköpings arbete utifrån hållbarhetsaspekter. Senare i samma kurs finns en uppgift som heter [Kålgårdsprojektet](#). I detta projekt utgår studenten ifrån modellen "Den hållbara kommunen-cirkeln" (Varis Bokalders) och applicerar den på den relativt nya stadsdelen Kålgården och frågan som ställs är "Är området planerat och utformat på ett hållbart sätt?" Här studeras såväl ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Studenten examineras genom en skriftlig rapport och en muntlig presentation av analysen.

Senare i kursen i kursen ingår uppgiften [Korteboprojektet](#). Här ska studenten utgå ifrån det geografiska Kortebo, strax norr om Jönköping, och utifrån analysen, och resultatet från förra projektet själva föreslå och planera en ny stadsdel, med hållbarhetsaspekterna i Bokalders cirkel som

ram. Bokalders cirkel innehåller alla komponenter inom alla tre hållbarhetsaspekter. Forskarna inom miljön (se stycket nedan) undervisar inom olika delar av programmet.

Bokalders cirkel

Sustainable Building Information Management, 120 hp, avancerad nivå - [utbildningsplan](#)
Hösten 2017 startar en ny utbildning på avancerad nivå med tydligt hållbarhetsfokus.

Programmet utgör en möjlighet att bygga vidare på de båda byggprogrammen på grundnivå ovan. Masterprogrammet ger studenterna kunskap, färdigheter och verktyg nödvändiga för att producera, använda och hantera BIM (Building information modeling) inom byggsektorn för att skapa hållbara värden och värderingar. JTH har en forskargrupp som forskar om [BIM](#) med särskild inriktning mot social hållbarhet och välbefinnande. Masterprogrammet speglar delar av forskningsmiljön och bemannas till stor del av forskarna.

Program inom Media- och kommunikationsvetenskap

International Communication, 120 hp, avancerad nivå - [utbildningsplan](#)

För några år sedan utvecklades ett program på avancerad nivå inom International Communication.

Inom forskningsmiljön MKV inrättades för ett par år sedan forskningsprogrammet [hållbar journalistik](#). I samband med detta beslutades att en till området forskningsanknuten kurs skulle ingå i masterprogrammet och därför skapades kursen [Sustainable Communication](#), 15 hp, men också erbjuds som en fristående kurs. Efter att ha kört kursen ett par år, fann utbildningsledningen i samband med uppföljningsarbetet att kursen inte balanserade hållbar utvecklingsområdet på ett önskvärt sätt, bl.a behandlades ekonomisk hållbarhet i mycket ringa omfattning, detta märktes bl.a. på att kurslitteraturen inte innehöll den ekonomiska hållbarhetsaspekten i tillräcklig omfattning. I samförstånd med forskningsmiljön gjordes en betydande revidering av kursen som nu balanserar alla tre hållbarhetsaspekterna och kopplingen till forskningsinriktningen har förbättrats. Bland annat har ett antal forskningsartiklar som bättre speglar hållbarhetens tre aspekter lagts till i listan över kurslitteratur. En annan förbättring som införts i kursen är att en examinationsuppgift utvecklats och införts som innebär att ge sig ut till olika medieorganisationer/mediebolag och undersöka, analysera och utvärdera hur dessa arbetar med HUT ur alla tre hållbarhetsaspekterna. Forskarna i miljön undervisar i programmet. Undervisningen baseras på deras forskning.

Medie- och kommunikationsvetenskapligt program, 180 hp, grundnivå - [utbildningsplan](#)

Programmet har fyra inriktningar, Global Communication, Medieproduktion, Marknadskommunikation och Strategisk kommunikation och huvudämnet utgörs av Medie- och kommunikationsvetenskap.

År 2015 sattes [hållbarhetsmålet](#) att alla program på grundnivå vid HLK skulle ha tydliga inslag av HUT-kunskap och ge studenterna grundläggande förståelse inom detsamma. När måluppfyllelsen följdes upp och utvärderades i slutet av 2016 konstaterades att kandidatprogrammet Medie- och kommunikationsvetenskap (MKV) visserligen innehöll moment kopplade till HUT, men att dessa förekom i ringa omfattning och i olika omfattning beroende på inriktning och bedömdes inte kunna ge tillräcklig "avtryck" i studenternas lärande inom HUT oavsett inriktning. Målet bedömdes fortfarande som relevant för utbildningen och varandes en viktig aspekt i kommande arbetsliv. Inför 2017 sattes därför HUT-målet att åtgärda denna brist. Utbildningsledaren för MKV-programmet fick ansvaret att åtgärda bristen. Utbildningsledaren tog kontakt med forskningsmiljöledaren för "Hållbar journalistik" för att söka uppnå målet. De kom överens om att vända denna svaghet till en styrka. Hållbarhetsaspekten har skrivits in i utbildningsplanen för MKV-programmet och begreppet "hållbar kommunikation" är nu ett begrepp som ska "genomsyra" programmet och gå som en röd tråd genom MKV-programmen. En bättre forskningsförankring erhålls genom att forskningsmiljön i större omfattning engageras i utbildningen. Ambitionen är att forskarna i högre grad ska bemanna kurserna under läsåret 2017/2018. Kurslitteraturen kommer att ses över. För att utveckla kurser och moment involveras alla berörda lärare för att bidra till den nya inriktningen.

Övriga program

Läro- och förskolläroarutbildning, 180hp-300hp, grund och avancerad nivå

Samtliga läroarutbildningar, Förskolläroarprogrammet, Grundläroarprogrammet och Ämnesläroarprogrammet har hållbarhetsmål inskrivna i examensmålen för respektive yrkesexamina.

I samband med den senaste läroarutbildningsreformen, 2011, gjordes en distinkt styrning av läroarutbildningarna med ett tydligt perspektiv mot en hållbar läroarutbildning. Trots att läroarutbildningarna är hårt styrda med många examensmål och aspekter, så har utbildningsledningen valt att utveckla kurser inom området hållbar utveckling anpassade för varje program i syfte att balansera de tre hållbarhetsaspekterna. Kurserna ges på engelska och omfattar 7,5 hp vardera:

- [Sustainability in a Multicultural World for Preschool Teachers](#), 7,5 hp
- [Sustainability in a Multicultural World Teachers in Preschool Class and Primary School Years 1-3](#), 7,5 hp
- [Sustainability in a Multicultural World Teachers in Primary School Years 4-6](#), 7,5 hp
- [Sustainability in a Multicultural World in School-Age Educare](#), 7,5 hp
- [Sustainability in a Multicultural for Secondary School Subject Teachers](#), 7,5 hp

Kurserna riktar sig mot respektive program och inom grundläroarutbildningen, en för varje inriktning. Som exempel så ingår en uppgift där studenten antingen undervisar inom hållbarhet på en skola eller skapar sitt eget hållbarhetsprojekt. Detta examineras vid en redovisningsdag, samt med en skriftlig inlämningsuppgift. [Beskrivning av uppgiften](#).

Inom området HUT i läroarutbildningarna finns forskningsdelmiljön [Sustainability Education Research](#) som forskar om hållbar utveckling och utbildning. Forskningsområdena är bl.a. handlingskompetens, ekosystemtjänster och skogsträdgårdar. Forskarna undervisar inom dessa områden på läroarutbildningarna. Exempelvis sker undervisning inom t.ex. ekosystemtjänster och skogsträdgårdar i kursen [Naturorienterade ämnen och teknik för grundläroare 4-6 – Biologi](#), 7,5 hp, och motsvarande kurs för grundläroare F-3, 15 hp

Internationellt arbete, 180 hp, grundnivå - [utbildningsplan](#)

Programmet är tvärvetenskapligt inom huvudämnet Globala Studier och med utgångspunkt från sociologiska, geografiska och statsvetenskapliga infallsvinklar studeras tre globala utmaningar, nämligen migration och integration, hållbar utveckling och fred och konflikt. Frågor om rättvisa, hållbarhet och mångfald diskuteras genomgående i utbildningen. Förutom kunskaper i globala studier ger programmet kompetenser i interkulturell kommunikation och projektledning.

Programmet [Internationellt arbete](#) inrättades år 2008 som ett tvåårigt program mot högskoleexamen. En av grundtankarna var att programmet skulle vara tvärvetenskapligt och ha en bred grund inom hållbarhetsområdets alla aspekter och utgick ifrån både naturvetenskap och

samhällsvetenskap. Intressenter utifrån relevanta aktörer på arbetsmarknad fick stor inverkan på utformningen. Tanken var att studenter som redan hade en utbildning skulle kunna bygga på med dessa två år för att sedan vara redo för arbete i en internationell kontext. Ganska snart efter att programmet genomförts för en kohort kom önskemål från studenter att bygga på upp till kandidatnivå. Detta tillmötesgicks genom att erbjuda fristående kurser. Ett 3-årigt program erbjöds första gången 2014. I UKÄ-utvärderingen av huvudområdet 2013-2014 bedömdes programmet ha svagheter när det gällde vetenskaplig progression, dvs bredd på bekostnad av djup. Ett stort förbättringsarbete gjordes för att ge huvudområdet stringens och progression, samtidigt som alla tre hållbarhetsaspekterna skulle behållas. Tidigare behandlades de 3 aspekterna delvis åtskilda i olika kurser, här integrerades aspekterna mer i fler kurser i programmet. Med dessa förändringar fick huvudområdet klartecken från UKÄ och blev således genom detta förbättringsarbetet även akademiskt hållbart. Forskningsmiljön [Globala Studier](#) forskar och knyter an till de centrala delarna i programmet. Miljöns forskare undervisar alla i programmet. Exempel på kurser inom programmet till stor del inriktad på HUT:

- [Man, Society and environment](#), 7,5 hp
- [Global Challenges and Strategies for Sustainable Development](#), 15 hp

Sustainable Enterprise Development, 180 hp, grundnivå - [utbildningsplan](#)

Detta är ett helt nytt program som har utvecklats utifrån en ökande ambitionsnivå inom hållbar utveckling vid JIBS utifrån sina vägledande principer. Programmet vänder sig till studenter intresserade av att leda förändringsprocesser med ett särskilt fokus på hållbarhet från miljömässiga liksom sociala perspektiv, bland företag liksom icke-vinstdrivande organisationer. [Sustainable Enterprise Development](#) har utvecklats för att möta ett ökande behov bland organisationer att arbeta mot hållbara verksamhetslösningar. Innehållet är anpassat för att stimulera till kreativitet och utveckla ett entreprenöriellt tänkesätt, samt att hitta nya vägar, produkter och tjänster för att lösa utmaningar inom hållbarhet.

Ur utbildningsplanen kan bland annat utläsas följande lärandemål:

- Exhibit a broad understanding of key issues and processes in social and environmental sustainability, with a particular emphasis on the ways in which business influences these areas and is affected by them.
- Demonstrate in-depth knowledge of some aspect of the fields of business administration and economics, including an awareness of issues that have particular relevance to research and practice in the area of change management and/or innovation, as these relate to sustainability.
- Exhibit an awareness of issues and theoretical concepts related to culture and globalization that influence the management of change, innovation and sustainability.
- Demonstrate the ability to identify, search for, collect, evaluate and critically interpret information that is necessary in order to discuss and propose effective solutions to formulated problems that relate to the development of sustainability in and through enterprise.
- Demonstrate an ability to make assessments of issues which relate to the development of sustainability in and through enterprise, in a manner that is informed by relevant disciplinary, social and ethical insight.
- Conduct sustainability analyses of selected business functions and present suggestions for change and/or innovation that can facilitate organizational renewal, for increased sustainability.

Programmet antar studenter från hela världen och undervisningen sker helt på engelska av lärare med internationell erfarenhet. En tanke med detta är att kursen får mer dynamik genom olika internationella/kulturella erfarenheter och perspektiv inom ett område som hållbarhet. Exempel på kurser inom programmet till stor del inriktad på HUT:

- [The Sustainable Enterprise – Social and Environmental Perspectives](#), 15 hp
- [Finance and Accounting for Sustainability](#), 7,5 hp
- [Applied Management of Change and Innovation for Sustainability](#), 7,5 hp
- [Economics of Innovation and Sustainability](#), 7,5 hp
- [Governance for Sustainability and Responsible Ownership](#), 7,5 hp
- [Professional Practice & Personal development Portfolio](#), 7,5 hp

Managing in a Global Context, 120 hp, avancerad nivå - [utbildningsplan](#)

[Managing in a Global Context](#) är ett program speciellt designat att utrusta studenter med färdigheter och verktyg nödvändiga för att bli effektiva ledare inom olika sektorer och varierande interkulturella förutsättningar. Programmet utgår ifrån olika marknadens ökande komplexitet och dynamik utifrån

kulturskillnader och krav. Ansvarstagande utifrån hållbarhet och entreprenöriellt företagande är mycket viktigt.

Exempel på kurser inom programmet till stor del inriktad på HUT:

[Corporate Social Responsibility](#), 7,5 hp - [kursplan](#)

[Contemporary Issues in a Globalized World](#), 7,5 hp - [kursplan](#)

Kursen Contemporary Issues in a Globalized World utgår från ett systemteoretiskt perspektiv och ställer frågan hur allt hänger ihop och exemplifierar interdisciplinart innehållsligt och läarmässigt.

Sustainable Supply Chain Management, 180 hp grundnivå - [utbildningsplan](#)

Första antagning till kandidatprogrammet [Sustainable Supply Chain Management](#) gjordes HT16.

Kandidatprogrammet "Logistik och Ledning" har bedrivits framgångsrikt i ca 15 år vid JTH. Utifrån det tidigare programmet har några byggstenar behållits och ett genomgående fokus på hållbarhet och försörjningskedjor inom olika områden har utvecklats tillsammans med arbetslivsföreträdare. Utifrån JTHs nya utbildningskoncept (se ovan) så integreras de tre HUT-aspekterna genomgående i relevanta kurser och moment i den ämnesmässigt relativt breda programstrukturen.

Degree of Bachelor of Science Industrial Engineering and Management: SUSTAINABLE SUPPLY CHAIN MANAGEMENT (180)				
	Period A1	Period A2	Period S1	Period S2
Year 1	Introduction to Logistics & Materials Management (9)	Principles of Sustainable SCM (6)	Basic Calculus (6)	Linear Algebra & Optimization (9)
	Research Methods and Communication (6)	Leading Sustainable Organizations (9)	Operations & Quality Management (9)	Business Planning and Entrepreneurship (6)
Year 2	Corporate Social Responsibility (6)	Lean and Green Logistics (6)	Retailing (9)	Industrial Placement Course (12)
	Mathematical Statistics (6)		Purchasing and Supply Chain Management (9)	
	Work, Human, Technology (9)			
Year 3	IT Service Management (7.5)	Innovative Production Systems Development (7.5)	Sustainable Business Relationships (6)	
	Intercultural and International Communication (7.5)		Research Methodology (9)	
	Transportation and Warehousing (7.5)		Final Thesis (15)	

Programöversikt för Sustainable Supply Chain Management

Programmet ges på engelska och målet är att få en blandad studentgrupp från hela världen. Bedömningen har varit att en internationell studiegrupp bättre svarar mot de globala förutsättningar som inte minst inom HUT-området råder inom det arbetsliv som programmet utbildar för. Ett systematiskt arbete har gjorts genom att involvera näringsliv och andra organisationer från arbetslivet i programmet. Detta syns på utformningen och innehållet i programmet, men tar sig också uttryck i engagemang i den verksamhetsförlagd utbildningen, andra projekt i kurser och en stor skara gästföreläsare från näringslivet som arbetare i framkanten av sina områden, många med hållbarhetsprofil. Exempel på kurser inom programmet till stor del inriktad på HUT:

- [Principles of Sustainable Supply Chain Management](#), 6 hp
- [Leading Sustainable Organisations](#), 9 hp
- [Introduction to Logistics and Materials Management](#), 9 hp
- [Work-Human-Technology](#), 9 hp
- [Corporate Social Responsibility](#), 6 hp
- [Lean and Green Logistics](#), 9 hp
- [Retailing](#), 9 hp
- [Sustainability Business Relationships](#), 9 hp

Jönköping Academy(JA)

Inom centrumbildningen [The Jönköping Academy for improvement of Health and Welfare](#) erbjuds bl.a ett par program på avancerad nivå:

[Magister/Masterprogram i kvalitetsförbättring och ledarskap inom hälsa och välfärd](#) - [utbildningsplan](#)

Arbetet inom JA har bl.a. fokus på social och ekonomisk hållbarhet vilket avspeglas i programmen. Hållbarhet (sustainability) är ett centralt begrepp i kvalitetsförbättring liksom efficiency, efficacy och effectiveness, och tas upp i kurserna i programmet på olika sätt. Exempel på lärandemål:

- identifiera och sprida kunskapsbaserade åtgärder i vård och omsorg som kan bidra till vinster i hälsa och välfärd samt en god resurshushållning
- förklara möjligheter och begränsningar kring hur förbättringsarbetet förankras och blir hållbart i organisationer över tid

Fristående kurser

Hållbar omställning - vägar ut ur kriserna 15 hp - kursplan

Denna kurs har givits på distans med närträffar i åtta omgångar. Kursen har utvärderats 2014 av UKÄ (Rapport 2014:15) bland "udda kurser" med godkänt resultat. Hållbarhetsfrågorna är till sin natur tvärvetenskapliga eller flervetenskapliga och hör därför hemma i många ämnesområden. Kursen är ett bra exempel på interdisciplinärt innehåll.

JTH World Solar Challenge (1) (2) (3), 15 hp – kursplan del 1, kursplan del 2,

JU World Solar Challenge (1) (2) (3), 15 hp – kursplan del 1

"World Solar Challenge är mycket mer än en biltävling. Det är ett race för en hållbar framtid". Citatet är hämtat ur tidningen [Näringsliv nr 5](#) 2015. Denna projektkurs går just nu för 3:e gången och kursen är tredelad och går under 2 års tid. Den är i sin senaste tappning uppdelad i två kurser som hanterar ett gemensamt projekt, den ena har ett tekniskt fokus och den andra ett kommunikationsfokus. Sett ur ett hållbarhetsperspektiv utgör hela kursen en "mind setter" och drivkraft och förmedlar handlingskraft såväl inåt som utåt vid JU genom att peka ut solenergin som en förnyelsebar lösning att driva bilar. Både kursen och tävlingen skapar genom sitt exempel tilltro till visionen om att med hjälp av solenergi ersätta en stor del av det fossildrivna transportsamhället och att detta är tekniskt möjligt. Detta är ett bra exempel på när studenter från olika bakgrund, tillsammans med företag engagerar sig för hållbarhet och teknisk utveckling.

Solbil och team på plats i Australien

Sustainable Venture Development Across Borders 7,5 hp - kursplan

"Theoretical concepts and implications of sustainable venture development across borders. New sustainable venture development addresses unfulfilled social and/or environmental needs in a foreign location that can be met with resources in the home country. Sustainable ventures aim to improve the well-being of populations in disadvantaged situations by including them in the supply chain and empowering them to generate create societal change. The course gives particular emphasis to entrepreneurial action, including opportunity development, strategic collaborations, social and/or frugal social innovations and resource development during start-up and early growth, including critical decisions and experiences of sustainable entrepreneurs"

Kursen har reviderats genom att ersätta viss litteratur med forskningsartiklar för en relevantare forskningsbaserad och för att ge ett mer holistiskt hållbarhetsperspektiv. Kursen har ett interdisciplinärt innehåll vilket också avspeglas i lärarsammansättningen.

Humanekologi, 7,5 hp- kursplan

Hållbara städer i Nord och Syd 7,5 hp - kursplan

Mänskliga rättigheter i teori och praktik, 7,5 hp - kursplan

Oral hälsa, metod och teknik, 7,5 hp - kursplan

Uppdragsutbildning

EID – Uppdragsutbildning (SIDA)

JIBS driver ett SIDA-finansierat projekt [Entrepreneurship and Innovation for Development](#) (EID). Målet är att bland annat bidra till etableringen av forskarutbildningar i Etiopien och Rwanda som ett led i att bygga ett starkare civilsamhälle. Just nu planeras också ett interdisciplinärt delprojekt via SIDA, där tanken är att kompetens från alla fackhögskolor ska utbilda ledare inom det civila samhället.

Analys och utvecklingsområden

HUT-området har växt och breddats vid JU under den senaste 10-årsperioden. Det finns fler program och många fler kurser inom många områden. Effekten av policy, bolagens profilmål och ledningssystemen inom HUT gör att forskning och utbildning med fokus på HUT-området är utbrett på lärosätet. Den vidareutveckling av flera program mot mer holistiska hållbarhetsperspektiv integrerade i olika delar av programmen som tas upp brett inom programmen har startat och är under utbyggnad.

Utvecklingsområde 7: Säkra att interna utvärderingar av HUT för utbildning, liksom den som gjordes år 2014 genomförs med jämna mellanrum för att fortsatt kunna följa utvecklingen, förbättringsarbetet och resultaten inom utbildning för hållbar utveckling.